

Het boek Job

Metta Wierenga | 21 februari 2019

Wat gaan we doen?

- Het boek Job in de Bijbel
- Het genre wijsheid
- Welke vraag wordt in het boek Job behandeld?
- De structuur van het boek Job
- De personages in het boek Job
- De boodschap van het boek Job
- Job en wij

Wijsheidsboeken in de Hebreeuwse Bijbel

Deel van de Hebreeuwse Bijbel

Bijbehorende boeken

TORAH (onderwijs) of Pentateuch (vijf boeken van Mozes)

Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium

NEVI'IM (profeten)

- Vroege profeten: Jozua, Rechters, Samuël en Koningen
- Late profeten: Jesaja, Jeremia, Ezechiël, incl. de Twaalf: Hosea t/m Maleachi

KETUVIM (geschriften)

- Poëtische boeken: *Psalmen*, **Spreuken**, **Job**
- De feestrollen: **Hooglied**, Ruth, *Klaagliederen*, **Prediker**, Ester
- Overige geschriften: Daniël, Ezra&Nehemia, *Kronieken*

Wijsheidsgenre

De boeken Spreuken, Job, Prediker, Hooglied

In de boeken: Psalmen, Klaagliederen en Kronieken, de evangeliën (onderwijs van Jezus), de brief van Jacobus

Een pedagogisch genre:

- menselijk antwoord op de vraag 'Hoe gedraag je je wijs?'

Hoe ontvang je wijsheid?

- van je opvoeder als leidraad in je leven
- door gesprek en discussie
- in het NT door de heilige Geest (Jac.3 en Gal.5)

Wijsheidsgenre

- Hoe lees je wijsheidsboeken?
 - Spreuken en poëzie met beeldspraak en overdrijvingen
 - Algemene waarden
 - Geen dogma's of beloften
- Voor ons nieuw genre
 - Bekend en algemeen gebruikt genre in de tijd van het OT
 - Ook gevonden in niet-joodse geschriften uit die tijd
 - Het boek draagt bij aan de 'wereldwijde' discussie in die tijd

Wat is wijsheid [hokmah]?

Geen theoretische of wetenschappelijke kennis, maar praktisch inzicht om goede keuzes te maken in het leven:

- Wat is goed en deugdzaam?
- Hoe kun je voorspoed en geluk hebben?

Basis:

Wijsheid begint met ontzag voor de HEER,

inzicht is vertrouwdheid met de Heilige, Spr.9:10,

Maar een dwaas houdt geen rekening met God, Ps.14:1

Een goede keuze stemt overeen met Gods wil

=> wijs = gelovig, dwaas = ongelovig

Doel = leven zoals God het wil en zegen ontvangen

Aan wie rechtschapen is, geeft Hij voorspoed, Spr.2:7

Wat zijn we aan het doen?

- Welke vraag wordt in het boek Job behandeld?
- De structuur van het boek Job
- De personages in het boek Job
- De boodschap van het boek Job
- Job en wij

Job: welke vraag wordt behandeld?

- ~~Wat is de zin van het lijden?~~
- ~~Als God liefde is, waarom is er zoveel onrecht op de wereld?~~

Lees Job 1:6-12 en 1:20-2:10 – *‘een raadsvergadering’*

- Wie is de aanklager?
- Wie is de beklaagde?
- Wat is de aanklacht?
- Welke rol speelt Job?

Job: welke vraag wordt behandeld?

- Wie is de aanklager?

De satan

- Wie is de beklaagde?

God

- Wat is de aanklacht?

Gods beleid roept zelfzuchtig dienen op: Híj wordt niet gediend, maar het eigenbelang, nl. de voorspoed en zegen die Hij geeft

- Welke rol speelt Job?

Hij vormt de 'testcase' of de bewijsvoering voor de conclusie of 'uitspraak'

God is eerlijk en
rechtvaardig

Basis van het boek
Spreuken

Je krijgt
wat je verdient

(zie ook Deut.27-28)

God regeert
de wereld op
rechtvaardige
wijze

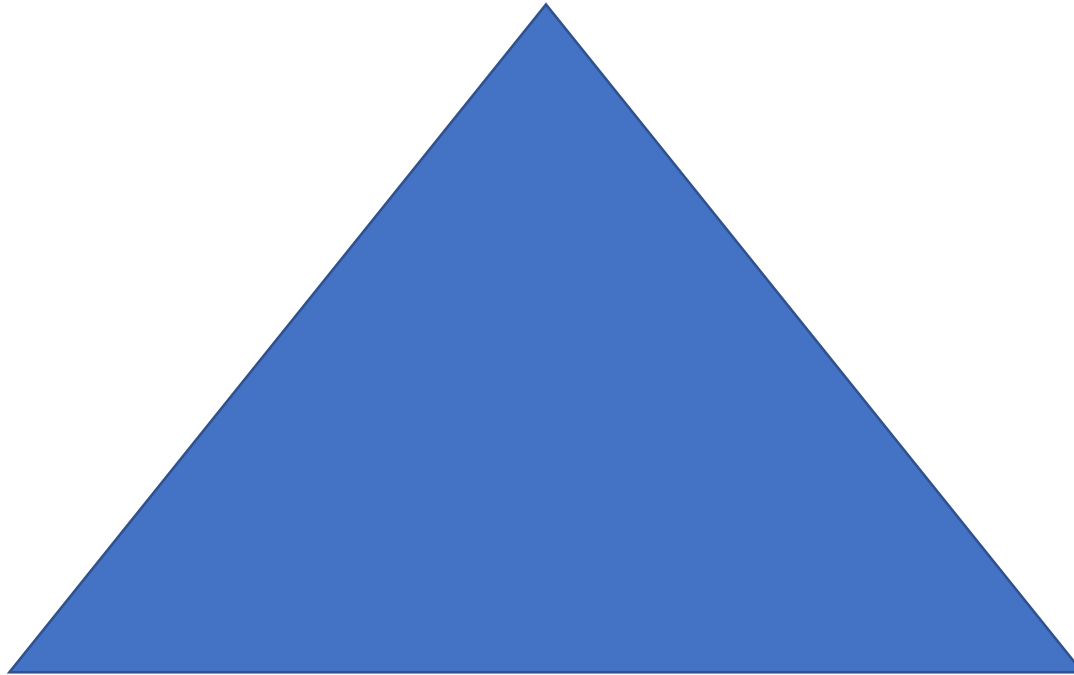
God is eerlijk en
rechtvaardig

Je krijgt
wat je verdient.
De satan:

“Daarom leeft Job zo netjes: hij wil graag een
rijk en voorspoedig leven. Pak hem alles af en
hij laat U in de steek, want dan levert geloof in
U hem niets meer op.”

God regeert de
wereld op
rechtvaardige wijze

God is eerlijk en
rechtvaardig

Job lijdt

Zijn vrouw zei tegen hem: 'Waarom blijf je zo
onberispelijk? Vervloek God toch en sterf.'

God regeert de
wereld op
rechtvaardige wijze

Wat zijn we aan het doen?

- De structuur van het boek Job
- De personages in het boek Job
- De boodschap van het boek Job
- Job en wij

Proza	Poëzie				Proza
Job 1-2	Job 3	Job 4-27	Job 28	Job 29-41	Job 42
<p>Aarde en hemel:</p> <p>Twee hemelse scènes: Job wordt alles afgepakt.</p> <p>Job zondigde niet</p>	<p>Jobs openingsklacht: was ik maar nooit geboren!</p>	<p>3 cycli van dialogen:</p> <p><u>Cyclus 1:</u></p> <p>a. Elifaz en Job b. Bildad en Job c. Zofar en Job</p> <p><u>Cyclus 2:</u></p> <p>a. Elifaz en Job b. Bildad en Job c. Zofar en Job</p> <p><u>Cyclus 3:</u></p> <p>a. Elifaz en Job b. Bildad en Job</p>	<p>Loflied op de wijsheid</p>	<p>3 monologen:</p> <p><u>Job:</u></p> <p>a. Herinneringen b. Leed c. Ik ben onschuldig</p> <p><u>Elihu:</u></p> <p>a. Oordeel over Job b. Jobs overtreding</p> <p><u>JHWH:</u></p> <p>a. Ik ben schepper en onderhouder b. Angstwekkende schepsels maken deel uit van die goede schepping</p>	<p>Zegen vanuit de hemel op de aarde</p> <p>Job heeft juist over God gesproken</p>
<p>Bezoek vd vrienden</p>		<p>De drie vrienden zijn uitgepraat</p>		<p>Job herroept zijn woorden</p>	

De mens Job

1¹In het land Us woonde een man die Job heette. Hij was rechtschapen en onberispelijk, hij had ontzag voor God en meed het kwaad.

- Us? Mogelijk Edom of in het zuiden van Arabië? Zie Gen. 36:28) – geen Israëliet
- Rijk en succesvol: 7 zonen, 3 dochters, 7000 schapen, 3000 kamelen, 5000 runderen, 5000 ezelinnen, veel slaven (1:3).
- Hij bracht offers ten behoeve van zijn kinderen (1:5).
- Leefde als een aartsvader; zie leefwijze, hoge leeftijd

De mens Job: onberispelijk

Bezit en kinderen verloren

=> *Naakt ben ik uit de schoot van mijn moeder gekomen en naakt zal ik in haar schoot terugkeren. De HEER heeft gegeven, de HEER heeft genomen, de naam van de HEER zij geprezen.’²²Ondanks alles zondigde Job niet en maakte hij God geen enkel verwijt. (1:21)*

Gezondheid verloren en advies echtgenote

⇒ *Al het goede aanvaarden we van God, zouden we dan het kwade niet aanvaarden?’ Ondanks alles zondigde Job niet en sprak hij geen onvertogen woord. (2:10)*

Discussies met de vrienden

=> *Tegen God zal ik zeggen: “Veroordeel mij niet, laat me weten waarom u mij bestrijdt. (10:2)
O, wilde er maar iemand luisteren!
Ik sta in voor wat ik heb gezegd.
Laat nu de Ontzagwekkende antwoord geven,
laat mijn tegenstander (is ribi) zijn klacht boekstaven! (31:35)*

De hemelscenes en de satan

‘De zonen van God maken hun opwachting bij JHWH’

Hebreeuws: ‘bene ha’elohim’ - hemelbewoners

- Zie ook Ps.89:6-8, Ps.82:1-2

‘ha satan’ - letterlijk vertaald: de tegenstander

- In OT geen naam, maar functie of rol van oppositie of aanklager, zie ook Ps.109:6-7, Num.22:22, 1Sam.29:4
- 2x in OT: satan als ‘neutrale’ hemelbewoner die een aanklacht indient: Job1 en Zach.3:1-5
- Hasatan in Job wordt niet geïdentificeerd met de duivel
- Pas in NT is ‘satan’ de naam voor de duivel (degene die tegen God in opstand komt, de vader van alle leugens, de moordenaar)

God

1:8 De HEER vroeg aan de satan: 'Heb je ook op mijn dienaar Job gelet? Zoals hij is er niemand op aarde: hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad.'

2:3 De HEER vroeg aan de satan: 'Heb je ook op mijn dienaar Job gelet? Zoals hij is er niemand op aarde: hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad. Ja, hij is nog even onberispelijk als altijd, en jij hebt mij ertoe aangezet hem zonder reden te gronde te richten.'

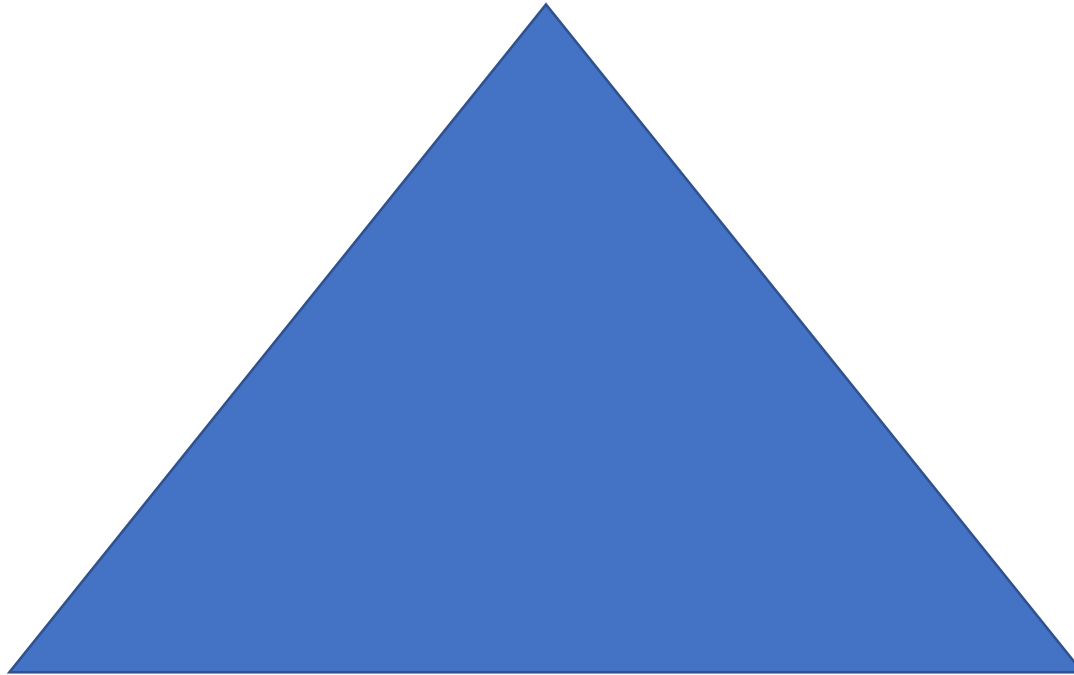
- God neemt initiatief
- God neemt de aanklacht op zijn 'regeerbeleid' serieus
- God neemt verantwoordelijkheid

De vrienden en hun argumenten

Vriend	Elifaz	Bildad	Zofar
Overtuiging	Geen schepsel is zonder smet	We weten niets, niemand is zuiver	God is ondoorgrondelijk
Praktisch advies	Wend je tot God, Hij redt je, Hij geeft je dan weer voorspoed	Smeeek om genade, dan doet God je recht	Keer je naar God, stop met het doen van onrecht, dan is alles voorbij
Je krijgt wat je verdient	4:6-7,15 4:20-35 22:15-20	8:4-7 18:5-21	11:11 20:4-29

- Doel van alle drie: herstel van zegeningen door God
- Als Job hun advies volgt heeft de tegenstander gelijk en God ongelijk

God is rechtvaardig

Je krijgt wat je verdient, Job lijdt

God regeert de wereld op rechtvaardige wijze: je krijgt wat je verdient

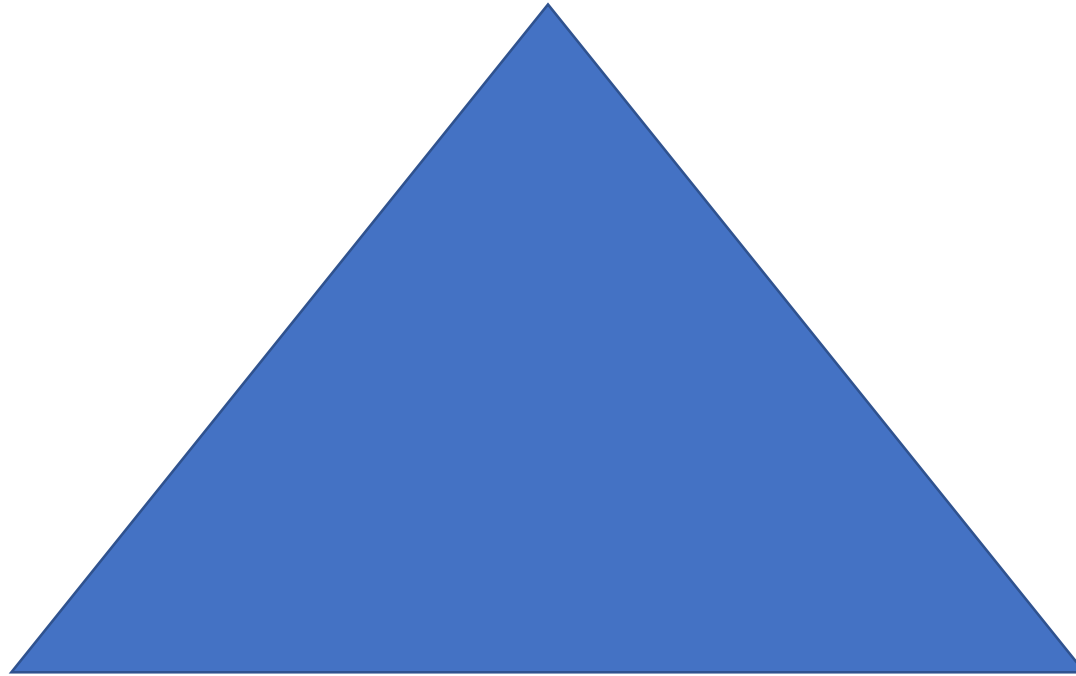
De drie vrienden zeggen: Job is dus niet onschuldig

De vrienden en hun argumenten

Vriend	Elihu
Overtuiging	God laat mensen soms lijden om ze op te voeden en zo te voorkomen dat ze gaan zondigen
Praktisch advies	Zeg niet langer dat je onschuldig bent: dien je God echt belangeloos?
Je krijgt wat je verdient	34:11 36:11-12

- Elihu: boze jongeman (32:1-6)
- Voegt een nieuw aspect toe: lijden, niet als gevolg, maar als opvoeding

God is rechtvaardig

Job lijdt

God regeert de
wereld op
rechtvaardige wijze:
je krijgt wat je
verdient

Elihu zegt: Job wordt
opgevoed

Gods oordeel over Job en zijn vrienden

42:⁷Nadat de HEER deze woorden tot Job had gesproken, richtte hij zich tot Elifaz uit Teman:

'Ik ben in woede ontstoken tegen jou en je twee vrienden, omdat jullie niet juist over mij hebben gesproken, zoals mijn dienaar Job. ⁸Welnu, neem elk zeven jonge stieren en zeven rammen, ga daarmee naar mijn dienaar Job, zodat jullie een offer kunnen brengen voor jezelf. Job, mijn dienaar, zal voor jullie bidden, want ik ben alleen hem goedgezind. Dan zal ik jullie niet blootstellen aan schande, ook al hebben jullie niet juist over mij gesproken, zoals mijn dienaar Job.'

⁹En Elifaz uit Teman, Bildad uit Suach en Sofar uit Naäma deden zoals de HEER had gezegd en de HEER was Job goedgezind.

¹⁰Nadat Job voor zijn vrienden had gebeden, bracht de HEER een keer in het lot van Job en hij gaf hem het dubbele van wat hij eerder bezat.

Gods eerste toespraak (38-39)

- Vanuit een storm
- *'Wie is het die mijn besluit bedekt onder woorden vol onverstand. Sta op, Job, wapen je, ik zal je ondervragen...'* (38:1-3)
- Retorische vragen:
 - Wie heeft de kosmos geschapen en waar was jij? (38)
 - Wie onderhoudt de schepping in al haar complexiteit, zou jij alleen al een wild dier kunnen temmen? (39)
- Kortom: God is enorm betrokken op elk detail van de schepping, dus Hij heeft Job evenmin genegeerd of in de steek gelaten

Gods eerste toespraak (vervolg)

Jobs reactie:

40:4 'Ik ben onaanzienlijk. Wat zal ik u antwoorden?

Ik leg mijn hand op mijn mond.

*⁵Ik heb eenmaal gesproken en zeg niets meer,
tweemaal – en doe er het zwijgen toe.*

Kortom,

Job had kritiek op God vanuit zijn eigen beperkte wereldbeeld

Vanuit Gods perspectief ziet alles er anders uit

Les: besef altijd dat wij schepsels zijn, geen Schepper, we zijn mensen, geen goden

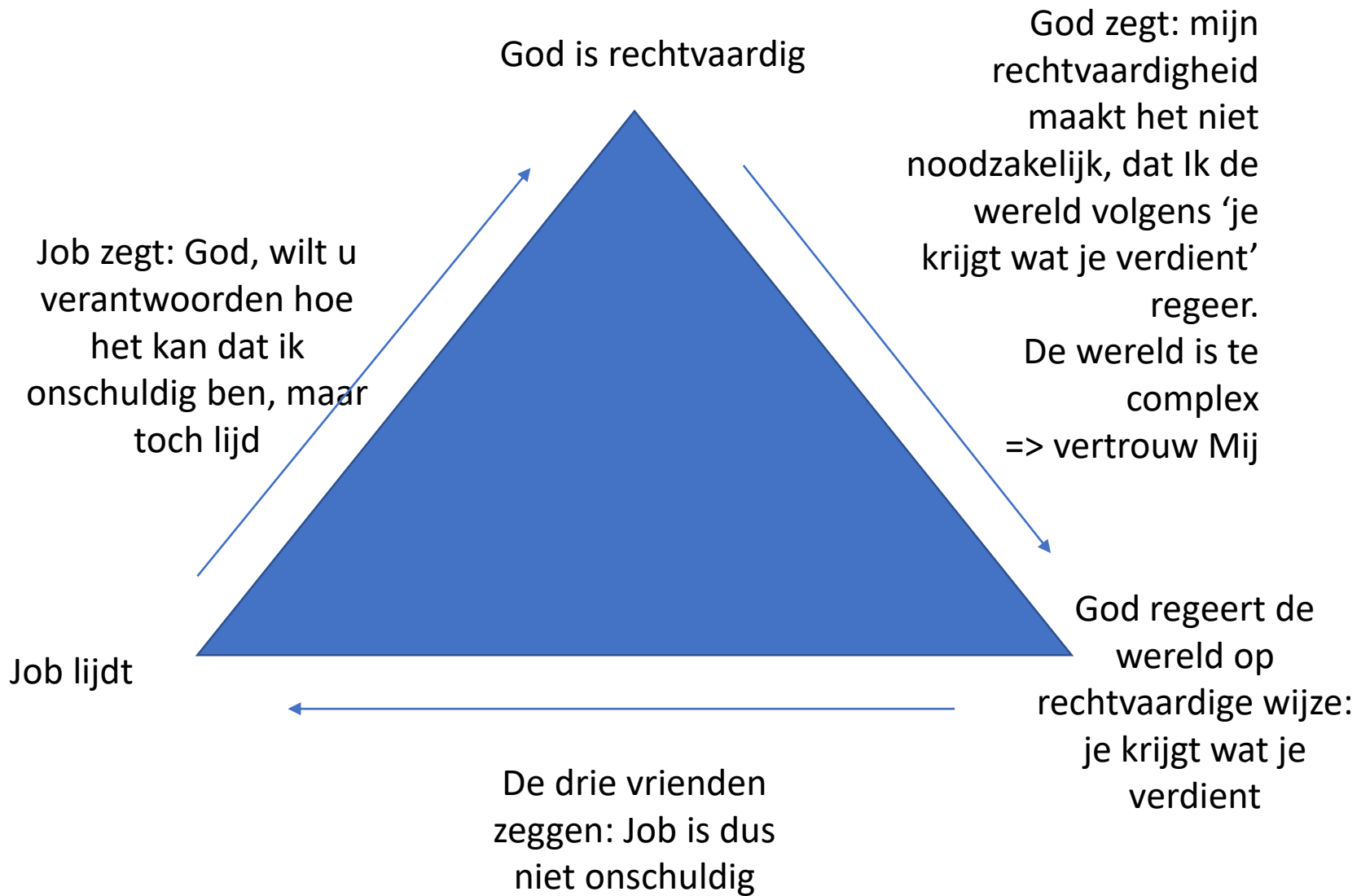
Gods tweede toespraak (40-41)

- Vanuit een storm
- Retorische vragen:
 - Kun je je met mij meten? Regeer jij dan de wereld maar eens op rechtvaardige wijze!

Dus: probeer zelf maar eens de wereld te regeren, strikt volgens het 'je krijgt wat je verdient' principe! Je weet niet wat je vraagt!

- Beschrijving van Behemoth / nijlpaard: een prachtig meesterwerk van God, maar ontembaar en angstaanjagend
- Beschrijving van Leviathan / krokodil: een prachtig dier, maar ontembaar en angstaanjagend

Dus: mooi en gevaarlijk kan samengaan. Dit is een gegeven in Gods schepping. Leven in die schepping is altijd risicovol, zonder dat je dat per se verdient

Gods tweede toespraak (vervolg)

Jobs reactie in hfst 42:

¹Nu antwoordde Job de HEER:

*²'Ik weet dat niets buiten uw macht ligt
en geen enkel plan voor u onuitvoerbaar is.*

*³Wie was ik dat ik, door mijn onverstand, uw besluit wilde toedekken?
Werkelijk, ik sprak zonder enig begrip, over wonderen,
te groot voor mij om te bevatten.*

*⁴"Luister," zei ik, "dan zal ik spreken,
ik zal u ondervragen, zeg mij wat u weet."*

*⁵Eerder had ik slechts over u gehoord,
maar nu heb ik u met eigen ogen aanschouwd.*

*⁶Daarom herroep ik mijn woorden en buig ik mij,
zoals ik hier zit in het stof en het vuil.'*

- Bekijk het filmpje van Het Bijbel Project: Job
- Te vinden op YouTube

Wat zijn we aan het doen?

- De boodschap van het boek Job
- Job en wij

De boodschap van het boek Job

Het moeilijkste boek van het OT?

- Vanwege het Hebreeuws
- Vanwege de inhoud

Doel is niet:

- Informatie over de hemelse gang van zaken geven
- Antwoord te geven op de vraag naar het lijden

Doel is wel:

- Correctie op de verkeerde theologie van de vrienden: Lijden is niet altijd het gevolg van zonde. God regeert de wereld, ook als wij Zijn manier waarop niet kunnen plaatsen.
- Balans bieden tussen de ideale wereld van het boek Spreuken en de rauwe werkelijkheid

Vergelijk Jezus in Johannes 9:

¹In het voorbijgaan zag Jezus iemand die al vanaf zijn geboorte blind was. ²Zijn leerlingen vroegen: 'Rabbi, hoe komt het dat hij blind was toen hij geboren werd? Heeft hij zelf gezondigd of zijn ouders?' ³'Hij niet en zijn ouders ook niet,' was het antwoord van Jezus, 'maar Gods werk moet door hem zichtbaar worden.

Het boek Job en wij

God legt niet uit waarom 'onschuldige' mensen lijden

Uitnodiging van het boek:

- God laat zich ter verantwoording roepen, maar uiteindelijk kan Hij niet worden nagerekend door mensen. Vertrouw Hem maar, Hij is te vertrouwen.
- Leef wijs vanuit je beperkte zicht op Gods wijsheid (Job 28):

*²⁰Maar van waar stamt de wijsheid dan,
en het inzicht – waar is het te vinden?*

*²³Maar God kent haar wegen
en hij weet waar ze verblijft.*

*²⁸En hij sprak tot de mens:
'Ontzag voor de Heer – dat is wijsheid;
het kwaad mijden – dat is inzicht.'*

Tenslotte

Jakobus 1:

⁵Komt een van u wijsheid tekort? Vraag God erom en hij, die aan iedereen geeft, zonder voorbehoud en zonder verwijt, zal u wijsheid geven.

Jakobus 3:

¹³Wie van u kan wijs en verstandig genoemd worden? Laat hij het daadwerkelijk bewijzen door een onberispelijk leven en door wijze zachtmoedigheid. ...

¹⁷De wijsheid van boven is vóór alles zuiver, en verder vredelievend, mild en meegaand; ze is rijk aan ontferming en brengt niets dan goede vruchten voort, ze is onpartijdig en oprecht. ¹⁸Waar in vrede wordt gezaaid, brengt gerechtigheid haar vruchten voort voor hen die vrede stichten.

Wat hebben we gedaan?

- Het boek Job in de Bijbel – een moeilijk boek
- Het genre wijsheid – menselijke zoektocht naar leven volgens Gods wil in de praktijk
- Welke vraag wordt in het boek Job behandeld? – Kunnen we Gods karakter ‘beoordelen’ nav de manier waarop wij ervaren hoe Hij de wereld leidt?
- De structuur van het boek Job – literair kunstig
- De personages in het boek Job – God, Job, satan, vier vrienden (en Jobs vrouw)
- De boodschap van het boek Job – Wijsheid is vertrouwen op God, ook als je Hem niet begrijpt
- Job en wij – God wil ons wijsheid / zijn heilige Geest geven om goed te leven

Rondreis 3

Prediker

7 maart in De Rank